

การวิเคราะห์บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ*

An Analysis of Editorials in Economic Newspapers

วาริศา พลายบัว**

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทบรรณาธิการถือกำเนิดครั้งแรกประมาณกลางศตวรรษที่ 19 เป็นผลมาจากการที่หนังสือพิมพ์พยายามจัดแยกเนื้อหาที่เป็นข่าวและความคิดเห็นออกจากกันโดยเด็ดขาด โดยเสนอข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ในหน้าข่าว ส่วนความคิดเห็นต่างๆ นำเสนอในหน้าบทบรรณาธิการ (Editorial Page) ในหน้าบทบรรณาธิการนี้จะมีข้อเขียนสั้นๆ ชิ้นหนึ่ง จัดวางในกรอบสี่เหลี่ยมภายใต้ชื่อของหนังสือพิมพ์ เรียกว่า "บทบรรณาธิการ" (Editorial) หรือ "บทนำ" (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539:214)

บทบรรณาธิการเป็นเพียงข้อเขียนที่บ่งบอกให้ทราบถึงนโยบาย และจุดยืนของหนังสือพิมพ์ในแต่ละเรื่อง เป็นแหล่งข้อมูลการแสดงความคิดเห็นเป็นที่น่ารับฟังเนื่องจากประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างสุจริตรอบคอบ โดยอาศัยข่าวสารประจำวันเป็นข้อมูลพื้นฐานซึ่งเหมาะสมสำหรับเป็นเครื่องมือช่วยทำความเข้าใจความเป็นไปในสังคมที่ซับซ้อนดังเช่นปัจจุบัน การรับรู้แต่เพียงข้อเท็จจริงเท่านั้นไม่เพียงพออีกต่อไปแล้ว จำเป็นต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจกับความหมาย ความหมายและภูมิหลังของเรื่องด้วย ในสังคมลักษณะเช่นนี้ บทบรรณาธิการก็เป็นคำตอบหนึ่งที่ช่วยแนะแนวทางการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากเป็นข้อเขียนที่สนองต่อ

ผู้อ่านทางด้านความคิด ซึ่งแนะและวิเคราะห์แนวทางที่เป็นไปได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น นอกจากนี้บทบรรณาธิการยังทำให้ผู้อ่านประหยัดเวลาในการอ่านข่าวและแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพราะผู้เขียนบทบรรณาธิการจะต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ รวบรวมและจับประเด็นปัญหาของข่าวที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมให้ชัดเจนมากที่สุดแล้วนำมาเขียน ผู้อ่านจึงได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้งตามสมควร

บทบรรณาธิการเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของบุคคลหลายฝ่ายในกองบรรณาธิการ เช่น บรรณาธิการ ผู้ที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ เป็นผู้คัดเลือกเรื่อง ซึ่งต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาว่าเรื่องใดในขณะนั้นควรแก่การนำเสนอเป็นบทบรรณาธิการต่อผู้อ่านทำให้บุคคลเหล่านี้เปรียบเสมือนผู้กั้นกรงสาร หรือผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร (gatekeeper) ที่คอยสกัดกั้น หรือปล่อยเรื่องต่างๆ ไปสู่ผู้อ่านอย่างมีหลักเกณฑ์

บุคคลเหล่านี้ยังมีบทบาทเป็นผู้กำหนดกรอบของเรื่องราวที่นำเสนอ และประเด็นในการโต้แย้งแสดงเหตุผลของสังคม ในบรรดาเรื่องราวที่เกิดขึ้นมากมายในโลกปัจจุบัน เรื่องใดที่นำมาเสนอในบทบรรณาธิการย่อมมีน้ำหนักมาก เป็นที่สนใจมาก และกลายเป็นประเด็นใหญ่ที่วิพากษ์วิจารณ์กันต่อไปในสังคม จึงกล่าวได้ว่าเป็นการทำหน้าที่กำหนดประเด็นให้แก่สังคม (Agenda Setting)

* (บทความเรื่องนี้เป็นการสรุปย่อจากรายงานการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ โดย วาริศา พลายบัว)

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สำคัญ
เกี่ยว
เท่าที่มี
พัฒนา
เนื้อหา
อาจเป็
จากคว
ผู้อ่าน
บทบรร
เป็นหน้
พิมพ์ทั่ว
ผู้อ่าน น
Newsp
(Popul
หนังสือพิ
ข้อมูลเฉ
ระดับ วะ
ด้านการ
บริหารงาน
เสนอเรื่อง
และต่างป
หนังสือพิ
อย่างยิ่งใ
จากธุรกิจ
เศรษฐกิจ
ในการเขียน
ทั่วไป
กระบวนกา
ที่จะนำเส

แม้จะเป็นที่ยอมรับว่าบทบรรณาธิการมีความสำคัญมาก แต่จากการค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับบทบรรณาธิการในประเทศไทยน้อยมาก และเท่าที่มีอยู่ก็เป็นงานวิจัยที่ได้กระทำมาเป็นเวลานานแล้ว พัฒนาการว่าด้วยเรื่องของบทบรรณาธิการ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา รูปแบบการเขียน กระบวนการในการเขียน ฯลฯ อาจเปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากข้อมูลเดิม อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย หรือความนิยมของผู้อ่าน จึงสมควรที่นักวิจัย สำหรับการที่เลือกศึกษาบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นหนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาแตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ทั่วไป คือ จัดว่าเป็นหนังสือพิมพ์ทางเลือกสำหรับผู้อ่าน นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ (Quality Newspapers) และหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม (Popular Newspapers) ที่พบเห็นอยู่โดยทั่วไป หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจเป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งบริการข้อมูลเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย นักธุรกิจ นักบริหารในหลายระดับ รวมทั้งผู้สนใจด้วยความหลากหลายของเนื้อหาทั้งด้านการบริหาร การขาย การศาสนา การเงิน และการบริหารงานบุคคล เน้นการเจาะลึกข้อมูลรอบด้าน และเสนอเรื่องราวที่เป็นปรากฏการณ์ทางธุรกิจ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (อัญชิสรา พานิชศิริ, 2535 : 32) นับว่าหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ก็ยิ่งทวีความสำคัญขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพที่ประเทศไทยจำเป็นต้องพึ่งพารายได้จากธุรกิจอุตสาหกรรม ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

ดังนั้น บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจจึงน่าจะมีเนื้อหา รูปแบบ กระบวนการ และอื่นๆ ในการเขียนบทบรรณาธิการที่แตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ทั่วไป

การวิจัยครั้งนี้จะเน้นศึกษาทั้งเนื้อหาและกระบวนการเขียนบทบรรณาธิการ ว่าการคัดเลือกข้อมูลที่จะนำเสนอ นั้น มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง มีบุคคลใด

เกี่ยวข้องบ้าง ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเรื่องที่จะนำเสนอในบทบรรณาธิการมีอะไรบ้างและหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจแต่ละฉบับกำหนดวาระ ให้นำหน้ากับเรื่องประเภทใดบ้าง และเรื่องประเภทใดที่ให้ความสำคัญน้อย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบถึงเนื้อหาของบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจแต่ละฉบับ
2. เพื่อทราบถึงรูปแบบของบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจแต่ละฉบับ
3. เพื่อทราบถึงวิธีการตั้งชื่อเรื่อง การเขียนคำนำ และการเขียนความจบของบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจแต่ละฉบับ
4. เพื่อทราบถึงองค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจแต่ละฉบับ
5. เพื่อทราบถึงกระบวนการเขียนบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจแต่ละฉบับ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่มุ่งศึกษาลักษณะข้อเขียนของบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ การวิเคราะห์เนื้อหา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งมีคุณลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีการตีพิมพ์บทบรรณาธิการ มีอายุการตีพิมพ์จำหน่าย

ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป นำเสนอเนื้อหาเฉพาะด้านเศรษฐกิจ และธุรกิจหลากหลายแขนง และมียอดพิมพ์มากกว่า 50,000 ฉบับขึ้นไป

ผู้วิจัยเลือกหนังสือพิมพ์จากรายชื่อหนังสือพิมพ์ที่ปรากฏในหนังสือทำเนียบสื่อมวลชนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2544-2545 (กรมประชาสัมพันธ์, 2544:3-12) ตามคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ทำให้เหลือรายชื่อหนังสือพิมพ์รายวันเพียงชื่อฉบับเดียว คือ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ รายสามวัน 2 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ และหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

สำหรับหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ มีหนังสือพิมพ์จำนวน 3 ชื่อฉบับที่เข้าข่าย คือ หนังสือพิมพ์ดอกเบี๋ยธุรกิจ บิสิเนสไทย และเส้นทางเศรษฐกิจ จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากเหลือเพียง 2 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ดอกเบี๋ยธุรกิจ และหนังสือพิมพ์บิสิเนสไทย

ส่วนการคัดเลือกตัวอย่างที่ศึกษา กรณีหนังสือพิมพ์รายวัน จากจำนวน 365 ฉบับ/ปี กำหนดศึกษาสัปดาห์ละ 2 ฉบับ โดยการจับสลาก ได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 104 ฉบับ กรณีหนังสือพิมพ์รายสามวัน (กำหนดวางตลาดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง) มีจำนวน 104 ฉบับ/ชื่อฉบับ/ปี แต่ละชื่อฉบับ ผู้วิจัยเลือกศึกษาสัปดาห์ละ 1 ฉบับ ด้วยวิธีการจับสลาก ได้ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ รวม 104 ฉบับ สำหรับหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์นั้น เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าไม่มากนัก คือ 52 ฉบับ/ชื่อฉบับ/ปี จึงนำมาศึกษาทั้งหมด ดังนั้น ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่ศึกษาในกลุ่มนี้จึงมีจำนวน 104 ฉบับ รวมตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 312 ฉบับ

ส่วนที่ 2 คือ การสัมภาษณ์ ในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้เขียนบทบรรณาธิการหรือผู้เกี่ยวข้องกับการเขียน

บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ 5 ชื่อ ฉบับ โดยสัมภาษณ์ คุณวัชรา จรุงภูสันติกุล บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ คุณโอฬาร สุขเกษม บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ คุณเทวี มีเงิน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ คุณทรงเกียรติชาติวัฒนานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ดอกเบี๋ยธุรกิจ และคุณพิจิตรา ยิ้มจันทร์ บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์บิสิเนสไทย

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาบทบรรณาธิการ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะการนำเสนอบทบรรณาธิการในด้านเนื้อหา รูปแบบวิธีการตั้งชื่อเรื่อง การเขียนคำนำ การเขียน ความจบองค์ประกอบของโครงสร้างการเขียน และความสอดคล้องของเนื้อหาบทบรรณาธิการกับเนื้อหาข่าวที่ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของวันเดียวกัน นับจำนวนรายชิ้น และรายงานเป็นร้อยละ จากนั้นใช้ค่าไคว์สแควร์ (χ^2) ทดสอบความแตกต่างระหว่างหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับและความแตกต่างระหว่างหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทในประเด็นต่างๆ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์บทบรรณาธิการ พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาทางการเมืองการปกครองมากที่สุด รองลงมาคือ เนื้อหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง ส่วนเนื้อหาที่เสนอน้อยที่สุด คือ เนื้อหาด้านการก่อสร้าง ที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ และด้านการขนส่ง

รูปแบบของบทบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับใช้รูปแบบแสดงความคิดเห็นโต้แย้งมากที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบกระตุ้นให้กระทำ

ใช้มา

รองล

เป็นก

การส

เป็นก

รองล

นอกจ

ภูมิหลั

การเ็

การแ

และอง

ที่มีน้อ

เกี่ยวกับ

องค์ประ

ตามที่ค

เสนอบท

เขียนบท

บรรณาธิ

พิมพ์ วัน

เสนอบท

ที่ตีพิมพ์

พิมพ์แต่

ประเด็นที่

ระดับนัย

เนื้อหา ร

องค์ประ

องค์ประ

บทบรรณา

การตั้งชื่อเรื่องที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับใช้มากที่สุด คือ ตั้งชื่อเรื่องแบบ มุ่งสู่จุดสำคัญของเรื่อง รองลงมาคือ แบบบอกเนื้อหา การเขียนคำนำส่วนมากเป็นการเล่าเรื่อง เล่าเหตุการณ์ มากที่สุด รองลงมาเป็นการสรุปสถานการณ์ ส่วนการเขียนความจบส่วนมากเป็นการสรุปเน้นย้ำประเด็นที่ได้กล่าวมาแต่ต้นมากที่สุด รองลงมาคือ การเรียกร้องให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ นอกจากนี้ พบว่าประเด็นข่าวหรือเกริ่นนำ และการอธิบายภูมิหลังของเหตุการณ์เป็นองค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ การแสดงทัศนะหรือข้อเสนอแนะของหนังสือพิมพ์ และองค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการที่น้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา

เมื่อพิจารณาในด้านความครบถ้วนขององค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการตามสมควรจะเป็น พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับเสนอบทบรรณาธิการที่มีองค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการครบถ้วนเป็นส่วนมาก

สำหรับความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการกับเนื้อหาที่ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ วันเดียวกันพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับเสนอบทบรรณาธิการที่มีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของวันเดียวกันเป็นส่วนมาก

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ และหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทในประเด็นที่ศึกษาโดยใช้ค่าไคสแควร์ (χ^2) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ว่า เนื้อหา รูปแบบ การเขียนคำนำ การเขียนความจบ องค์ประกอบของโครงสร้างการเขียน ความครบถ้วนขององค์ประกอบ และความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการกับเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่งของวันเดียวกัน

ในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ และในหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน แสดงว่าเนื้อหา รูปแบบ การเขียนคำนำ การเขียนความจบ องค์ประกอบของโครงสร้างการเขียน ความครบถ้วนขององค์ประกอบ ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของบทบรรณาธิการกับเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่ง ขึ้นอยู่กับหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ และขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือพิมพ์

ผลการสัมภาษณ์บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ พบว่า กระบวนการเขียนบทบรรณาธิการในแต่ละชื่อฉบับมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ ดอกเบญจธุรกิจและบิสิเนสไทย ไม่มีการพิจารณาเรื่องบทบรรณาธิการในการประชุมกองบรรณาธิการ ส่วนหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจมีการพิจารณาเกี่ยวกับการเขียนบทบรรณาธิการในการประชุมกองบรรณาธิการทุกครั้งก่อนเปิดต้นฉบับ

เกณฑ์ในการเลือกเรื่องเขียนนั้นขึ้นอยู่กับกระแสข่าว เรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อสังคมและประชาชน รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงด้วย

ผู้เขียนบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับจะมีตำแหน่งงานที่มีความสำคัญในองค์กรนั้นๆ ในระดับบรรณาธิการ บรรณาธิการข่าวฝ่ายต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีประสบการณ์ทำงานด้านหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ 10-22 ปี จำนวนผู้เขียนมีตั้งแต่ 1-11 คน

ข้อมูลที่ใช้ในการเขียนบทบรรณาธิการส่วนมากเป็นข้อมูลส่วนตัว ที่มาจากการสะสมประสบการณ์ในการทำงาน ข้อมูลจากสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากนักข่าว โดยหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจได้ข้อมูลจากการประชุมกองบรรณาธิการ ซึ่งจะกำหนดทั้งข้อมูลและแนวการเขียนให้แก่ผู้เขียน

หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับ เน้นการเขียน บทบรรณาธิการที่สั้น ตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย และมีการชี้แนวความคิดเห็นแก่ผู้อ่าน

ในการเขียนบทบรรณาธิการ องค์ประกอบของ โครงสร้างการเขียนที่สำคัญและขาดไม่ได้ คือ การเกริ่น นำหรือประเด็นข่าว การอธิบายภูมิหลังของเรื่อง การกล่าว ถึงปัญหา การวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา แล้วเสนอวิธีแก้ปัญหาคำแสดงทัศนะหรือ ข้อเสนอแนะในแต่ละเรื่อง

นโยบายของหนังสือพิมพ์ที่ศึกษาไม่เน้นการนำ เนื้อหาข่าวหน้าหนึ่งมาเสนอในบทบรรณาธิการ เนื่องจาก มุ่งเสนอเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคม เรื่องที่ประชาชน สนใจ ซึ่งมักเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหรือธุรกิจ โดยตรง

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับ เห็นว่า บทบรรณาธิการที่ดี ควรเสนอเรื่องที่ประชาชนสนใจ เขียนตรงประเด็น มีความคิดสร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว สำหรับบทบรรณาธิการที่เป็นอยู่ในหนังสือพิมพ์ ทั่วไปเขียนได้ดีพอสมควร แต่บางครั้งอาจมีข้อบกพร่อง อยู่บ้าง เช่น ขาดมุมมองที่หลากหลาย ข้อมูลในบางเรื่อง ไม่ลึกพอ และเขียนในลักษณะที่เคร่งขรึมจนเกินไป

ผู้เขียนบทบรรณาธิการที่ดีควรมีความรู้ใน เรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวาง พิจารณาปัญหาอย่างมีเหตุผล และสามารถชี้แนะผู้อ่านได้ มีความหนักแน่นไม่ใช้อารมณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับคุณสมบัติของผู้เขียนบทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์ทั่วไป บรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับ เห็นว่าผู้เขียนบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ ทั่วไปยังขาดข้อมูลเจาะลึกในเรื่องที่เขียน ไม่รู้จักจริง ทำให้ ไม่กล้าฟันธงในบางเรื่อง

หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับให้ความสำคัญ บทบรรณาธิการมาก โดยมีการเขียนบทบรรณาธิการเป็น

ประจำ สม่ำเสมอ อีกทั้งผู้เขียนเป็นบุคคลในระดับ บรรณาธิการ และผู้ที่มีประสบการณ์มีความเชี่ยวชาญ ที่เป็นบุคลากรสำคัญของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

นอกจากนั้นยังมีความเห็นว่า บทบรรณาธิการ เป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ต่อ ประเด็นต่างๆ ในสังคมรวมทั้งเป็นผู้นำทางความคิดเห็น ที่สามารถให้ความรู้ ให้ข้อมูลชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนยกระดับความรู้ความสามารถของผู้อ่านให้รู้เท่า ทันสถานการณ์ต่างๆ อีกทั้งยังเป็นตัวแทนความคิดเห็น ต่อประเด็นต่างๆ ของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ และบท บรรณาธิการมีหน้าที่ในการให้ข้อมูล และชี้แนวความ คิดเห็นแก่ผู้อ่าน อย่างไรก็ตาม การที่ผู้อ่านมักไม่ค่อย สนใจบทบรรณาธิการนั้นเป็นเรื่องปกติ แต่อาจมีกลวิธี ดึงดูดความสนใจผู้อ่านโดยการเขียนให้สั้น ตรงเข้าสู่เรื่อง ทันที ใช้ภาษาง่ายๆ ลดความเคร่งขรึมของภาษาเขียน เหมือนการพูดคุยกับผู้อ่าน

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับยืนยัน ว่าทำหน้าที่ในการชี้แนวทางความคิดเห็นแก่ผู้อ่าน ทักท้วง ติชมอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างสรรค์สังคมโดยไม่หวังเกรง ต่ออำนาจอิทธิพลใดๆ เพราะมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ นำเสนอว่า เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ในอนาคต หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับ จะยังเสนอบทบรรณาธิการ ต่อไป เพราะบทบรรณาธิการเป็นข้อเขียนที่แสดงทิศทาง และเป็นตัวแทนด้านความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งยังตอบสนองความต้องการของผู้อ่านบางส่วนที่ ต้องการทราบแนวความคิดหลักของหนังสือพิมพ์ ซึ่ง แตกต่างจากความคิดเห็นของคอลัมนิสต์ทั่วไป

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เมื่อนำแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวาระหรือ ประเด็นทางสังคม (agenda setting) มาพิจารณา เนื้อหาของบทบรรณาธิการ จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์มี

การกำหนด การปกครอง ที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาการ แสดงให้เห็น คำนึงถึงผู้เอ จึงเลือกเรื่อง เรื่อง ใกล้ตัว

สัมภาษณ์ขอ ที่ระบุว่า ใน เศรษฐกิจจะ ที่ประชาชน ต่อประชาชน นั้นยังยอมรับ อาจมองเห็น

อยู่ คงเสนอเนื้อหาของรัฐสภาว่าเป็นอันดับสอง เป็นการทำหน้าที่ ซึ่งควรจะนำเสนอ และเตรียมตัว อันเนื่องมาจาก ชั้นสุวรรณ, 25

การ และด้านเศรษฐกิจ ความต้องการ เศรษฐกิจที่ส่วน และกลุ่มผู้มีกา ราชการเมือง ๒ 2535:32)

การกำหนดวาระหรือให้น้ำหนักมากกับเรื่องการเมือง การปกครอง โดยการเสนอเนื้อหาของบรรณาธิการ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง การปกครองมากที่สุด

การที่หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจนำเสนอ เนื้อหาการเมือง การปกครองในบรรณาธิการ แสดงให้เห็นว่า การคัดเลือกเรื่องมาเขียนบรรณาธิการ คำนึงถึงผู้อ่านและให้ความสำคัญกับผู้อ่านเป็นหลัก จึงเลือกเรื่องที่อยู่ในกระแส เรื่องที่ประชาชนสนใจ และ เรื่องใกล้ตัวประชาชนมาเขียน ดังที่ปรากฏในคำให้ สัมภาษณ์ของบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ที่ระบุว่า ในการเลือกเรื่องไม่จำเป็นที่หนังสือพิมพ์แนว เศรษฐกิจจะต้องเขียนเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น เรื่องอื่นๆ ที่ประชาชนสนใจ หรือเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคม ต่อประชาชน ก็นำมาเขียนในบรรณาธิการได้ นอกจากนี้ นั้นยังยอมรับว่า หากเขียนเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ ผู้อ่าน อาจมองเห็นว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว และไม่สนใจ

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจยังคงเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมืองหรือนโยบาย ของรัฐบาลว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก เป็นอันดับสอง รองจากการเมือง การปกครอง ซึ่งก็จัดว่า เป็นการทำหน้าที่ตามบทบาทของหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ ซึ่งควรจะนำเสนอข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ และเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล (สิริทิพย์ ชินสุวรรณ, 2539 : 141-142)

การนำเสนอเนื้อหาทางการเมือง การปกครอง และด้านเศรษฐกิจการเมืองมากนั้น เป็นสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์แนว เศรษฐกิจที่ส่วนมากเป็นนักธุรกิจ ข้าราชการ ปัญญาชน และกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับสูงอื่นๆ ที่มีความสนใจข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (อัษฎิศา พานิชศิริ, 2535:32)

ผลการวิจัยยังพบว่าเนื้อหาของบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์ที่ศึกษา ส่วนมากไม่สอดคล้องกับข่าวหน้า หน้าหนึ่ง เหตุผลที่ทำให้เนื้อหาของบรรณาธิการไม่สอดคล้อง กับข่าวหน้าหนึ่ง ได้รับคำอธิบายจากบรรณาธิการของ หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ระบุว่า เพราะบรรณาธิการเป็น ข้อเขียนแสดงนโยบายหรือทิศทางของหนังสือพิมพ์ที่ ผู้อ่านจะให้ความเชื่อถือ ฉะนั้น จะเขียนผิดพลาดไม่ได้ ต้องรอดูสถานการณ์ให้ชัดเจนก่อนว่าจะไปในทิศทางใด เรื่องบางเรื่องไม่ควรแสดงความคิดเห็นตั้งแต่แรกที่เกิด เหตุการณ์ บางกรณีข้อมูลยังไม่เพียงพอต่อการวินิจฉัย จึงต้องรอให้ผ่านไป 2-3 วันก่อน ระหว่างนั้นจึงเลือก เรื่องอื่นๆ ที่มีข้อมูลเพียงพอมาเขียนก่อน

รูปแบบบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แนว เศรษฐกิจส่วนมาก เป็นการเขียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ โต้แย้ง มุ่งแสดงความคิดเห็นที่สวนทางหรือคัดค้าน นโยบายและการปฏิบัติของรัฐบาล ผู้บริหารประเทศ รวมทั้ง องค์กรของรัฐหรือเอกชนที่หนังสือพิมพ์เห็นว่ามิใช่ นโยบาย หรือการปฏิบัติไม่เหมาะสม ไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประชาชน แต่หากหนังสือพิมพ์เห็นว่าการกระทำหรือนโยบายใดที่น่าจะเป็นประโยชน์ หรือหนังสือพิมพ์มีข้อเสนอแนะอันจะเป็นทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ได้ ก็จะเขียนบรรณาธิการในเชิงกระตุ้นหรือโน้มน้าว เร่งเร้าให้รัฐบาล องค์กร หรือประชาชนเร่งปฏิบัติ หรือ รับแนวความคิดไปพิจารณา ข้อค้นพบประเด็นนี้แสดงว่า สื่อมวลชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนใน สังคมประชาธิปไตย ซึ่งมีสิทธิเสรีภาพในการรายงาน ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ตลอดจนความคิดเห็นอันเป็น ประโยชน์ ติราบดีที่ไม่ไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่น และภายใต้กรอบความรับผิดชอบต่อสังคม (ประชัน วัลลิโก, 2537 หน้า 7-8) สื่อมวลชนสามารถจะวิพากษ์ วิจารณ์ โต้แย้ง คัดค้าน ชี้จุดอ่อนในกระบวนการปฏิบัติ งานของรัฐบาลและองค์กรต่างๆ รวมทั้งขจัดสิ่งที่ไม่ดี

ไม่งามออกจากชุมชนด้วย อีกประการหนึ่ง การเสนอแนวความคิดเชิงโต้แย้งและการกระตุ้นให้กระทำนี้ยังเป็นการแสดงออกถึงนโยบายของหนังสือพิมพ์ในฐานะสถาบันทางสังคมต่อปัญหาสาธารณะ ให้ผู้อ่านทั่วไปและบุคคลสำคัญที่มีอำนาจตัดสินใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ได้รับทราบด้วย นอกจากนี้ บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ยังให้เหตุผลถึงการที่หนังสือพิมพ์กล้าแสดงความคิดเห็นที่สวนทางกับรัฐบาล หรือหักท้วงนโยบายของรัฐบาลว่าแสดงถึงการที่สื่อมวลชนมีความเชื่อมั่นในความรู้ของตน ในฐานะผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูล บรรณาธิการหรือผู้เขียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์คร่ำหวอดในเรื่องนั้นๆ จึงกล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง ในประเด็นนี้ บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ทุกที่ฉบับเน้นย้ำว่า ในการเขียนโต้แย้งคัดค้าน หรือตำหนินี้ ต้องมีหลักฐานและมีเหตุผลสนับสนุนมากพอ

ในด้านการเขียนบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจมีการตั้งชื่อเรื่องแบบเรียบง่าย โดยตั้งชื่อเรื่องแบบมุ่งสู่จุดสำคัญของเรื่อง และแบบบอกเนื้อหา มากกว่าที่จะตั้งชื่อเรื่องแบบมีลูกเล่น ลำนวน ภาษิต สัมผัสอักษร หรือแบบหวือหวาเร้าใจ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนบทบรรณาธิการยังคงรักษามาตรฐานนิยมในการเขียนแบบจริงจัง หนักแน่น เกร็งขมิ้ม อีกทั้งในการเตรียมต้นฉบับ ผู้เขียนย่อมต้องทำงานแข่งกับเวลา และผู้เขียนทุกคนต่างมีหน้าที่อื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบในกองบรรณาธิการจึงอาจไม่มีเวลาคิดประดิษฐ์ถ้อยคำลำนวนให้ประทับใจหรือเร้าใจผู้อ่าน

การเขียนคำนำส่วนมากมีการเล่าเรื่องเล่าเหตุการณ์ ซึ่งเป็นการปูพื้นความรู้ให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวที่จะแสดงความคิดเห็นในลำดับต่อไปว่ามีความเป็นมาอย่างไร เนื่องจากผู้เขียนตระหนักดีว่าผู้อ่านอาจไม่ได้ติดตามเรื่องนั้นมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง บางเรื่องเป็นประเด็นทางเศรษฐกิจที่เข้าใจยาก

สำหรับคนนอกวงการ หรือบางครั้งผู้เขียนเลือกเรื่องที่เป็นข่าวเล็กๆ ที่คนมองข้ามไปมาเขียน จึงจำเป็นต้องอธิบายภูมิหลังของเหตุการณ์เสียก่อน

ส่วนการเขียนความจบเป็นการสรุปในลักษณะเน้นย้ำประเด็นสำคัญที่ได้กล่าวมาแต่ต้น เพื่อเป็นการตอกย้ำให้ผู้อ่านจดจำข้อมูลหรือความคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารให้ผู้อ่านทราบ เป็นไปตามหลักการเขียนเพื่อการโน้มน้าวใจผู้อ่านที่ว่า ข้อมูลใดก็ตามที่กล่าวถึงในตอนแรกและตอนสุดท้ายจะทำให้ผู้อ่านจดจำได้มากกว่าข้อมูลที่ปรากฏตอนกลางเรื่อง (ประชัน วัลลิโก, 2539 : 22-24) ความจบในลักษณะดังกล่าว เป็นรูปแบบการเขียนความจบที่เขียนได้ง่าย และเข้าใจง่าย เหมาะกับข้อเขียนที่จริงจังอย่างบทบรรณาธิการ

ในด้านองค์ประกอบของโครงสร้างการเขียนบทบรรณาธิการ ได้แก่ องค์ประกอบด้านประเด็นข่าวหรือเกริ่นนำ ด้านการอธิบายภูมิหลังของเหตุการณ์ ด้านการชี้ประเด็นปัญหา ด้านการวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การแสดงผลกระทบของปัญหา และด้านการแสดงทัศนะหรือข้อเสนอแนะของหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจส่วนมากเขียนบทบรรณาธิการโดยมีองค์ประกอบเหล่านี้ครบถ้วนเป็นส่วนมาก ในบางครั้งที่เขียนบทบรรณาธิการโดยมีองค์ประกอบไม่ครบถ้วน มักจะขาดองค์ประกอบในการด้านการระบุงซึ่งประเด็นปัญหา และด้านการวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า บางกรณีเหตุการณ์ยังคงดำเนินต่อไป ยังไม่สิ้นสุด บางเรื่องเป็นทางเทคนิคเฉพาะหรือเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่คนภายนอกอย่างเช่นสื่อมวลชนที่ไม่ได้มีความรู้โดยตรง ไม่สามารถตัดสินใจอะไรถูกหรือผิด จึงยังไม่อาจวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาได้อย่างชัดเจน จึงเป็นการเหมาะสมกว่าจะให้ผู้เขียนจะเล่าเรื่อง หรือสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้

ทราบ
วิพาก

หนังสือ
หนังสือ
ที่กอง
การเขียน
ทำหน้าที่
keep
ด้านสำ
ข้อเขียน
บุคคล
เห็นซึ่ง
ที่นิยม
(สิริทิพ
สำหรับ
เลือก
ผู้เขียน
keep
และยึด
บทบรร
ในการ
เขียน
ความคิ
แสดงที่
ตนเอง
จากคว
26) และ
ในหนังสือ
ผู้ที่เป็
บรรณา
ประสพ

ทราบและชี้ให้ผู้อ่านติดตามสถานการณ์ต่อไป โดยยังไม่วิพากษ์วิจารณ์

สำหรับกระบวนการเขียนบทบรรณาธิการนั้น หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีกระบวนการแตกต่างกันออกไป หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยธุรกิจเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่กองบรรณาธิการทำหน้าที่กำหนดประเด็น และแนวทางการเขียนบทบรรณาธิการ ซึ่งในกรณีนี้กองบรรณาธิการทำหน้าที่ในฐานะผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร (Gate-keeper) ก่อนที่จะมอบหมายตัวบุคคลไปขุดเวลา ตกแต่ง ด้านสำนวนภาษา โดยมีเหตุผลว่าบทบรรณาธิการเป็นข้อเขียนของหนังสือพิมพ์โดยรวม ไม่ใช่ข้อเขียนส่วนบุคคล จึงต้องการให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นซึ่งเป็นไปตามหลักการเขียนบทบรรณาธิการทั่วไป ที่นิยมปฏิบัติกันในหนังสือพิมพ์ทั้งอังกฤษและอเมริกา (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539 : 230) อย่างไรก็ตาม สำหรับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ ผู้เขียนจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกเรื่องและแนวทางการเขียนเอง หรืออีกนัยหนึ่งผู้เขียนทำหน้าที่เป็นผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร (Gate-keeper) เพราะสภาพการทำงานที่ต้องแข่งกับเวลา และยึดความรวดเร็วเป็นหลัก การประชุมทำให้ผู้เขียนบทบรรณาธิการขาดความเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ ในการแสดงความคิดเห็น การมอบหน้าที่ให้ผู้ใดผู้หนึ่งเขียนบทบรรณาธิการ ย่อมแสดงว่าหนังสือพิมพ์ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลผู้นั้นแล้ว และเปิดโอกาสให้ได้แสดงทัศนะอย่างอิสระ อีกทั้งการแสดงความคิดเห็นของตนเองย่อมมีน้ำหนักในการชักจูงมากกว่าการรวบรวมมาจากความคิดของบุคคลอื่นๆ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2527: 26) และจากการให้สัมภาษณ์ของผู้เขียนบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีการประชุมเพื่อกำหนดเรื่องเห็นว่า ผู้ที่เป็นบรรณาธิการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เขียนบทบรรณาธิการย่อมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์มากกว่าบุคคลอื่นๆ ในกองบรรณาธิการ

และมีโลกทัศน์กว้างอยู่แล้ว ดังนั้น การตัดสินใจเรื่อง การเขียนด้วยตนเองจึงสามารถกระทำได้

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจมีเกณฑ์ในการเลือกเรื่องมาเขียนบทบรรณาธิการ โดยพิจารณาจากเรื่องที่น่าสนใจ เรื่องที่อยู่ในกระแสเป็นหลัก รองลงมาเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชน เรื่องที่ถกเถียงหรือขัดแย้งกัน และเรื่องของบุคคลหรือองค์กรที่มีชื่อเสียง ซึ่งแสดงว่าหนังสือพิมพ์ใช้หลักเกณฑ์การประเมินคุณค่าข่าว (news value) อันได้แก่ ความมีชื่อเสียง ความใกล้ชิด ความรวดเร็ว เรื่องที่ปугุชนสนใจหรือเร้าอารมณ์ ความขัดแย้ง เรื่องเพศ เรื่องผิดปกติ ความก้าวหน้า และภัยพิบัติ เป็นต้น (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539 : 49-52) มาเลือกเรื่อง และเป็นไปตามคำกล่าวของนักหนังสือพิมพ์อาวุโส สุภาศิริมานนท์ ที่กล่าวว่า การเลือกเรื่องสำหรับเขียนบทบรรณาธิการต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับสาธารณะ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2527 : 27)

หลังจากเลือกเรื่องได้แล้ว หนังสือพิมพ์ที่กำหนดหัวข้อเรื่องในที่ประชุมกองบรรณาธิการจะมอบหมายบุคคลที่เหมาะสมไปเขียน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้เขียนมากนัก เพราะถือเป็นการรับคำสั่งไปปฏิบัติ ส่วนหนังสือพิมพ์อื่นๆ ผู้ที่เป็นบรรณาธิการหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเขียนจะต้องตัดสินใจเลือกเรื่องหาข้อมูลประกอบและลงมือเขียน

แนวการเขียนบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับไม่แตกต่างกันมากนัก ข้อเขียนนี้จะตีพิมพ์ภายใต้พิมพ์ประกาศ (masthead) ประกอบด้วยชื่อหนังสือพิมพ์ ตราสัญลักษณ์ และหรือคำขวัญของหนังสือพิมพ์ การเขียนเน้นความสั้น กระชับ ตรงประเด็น นำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว เพราะมีพื้นที่จำกัดต้องให้จบภายในกรอบที่กำหนด สำหรับหนังสือพิมพ์บิสิเนสไทย จะแตกต่างออกไปเล็กน้อยคือ เรื่องที่

เขียนแยกเป็นเรื่องสั้นๆ มีตั้งแต่ 1-3 เรื่อง ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายว่า เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย และช่วยในการจัดระเบียบความคิดและการเขียนไม่ให้วกวน อีกทั้งบางครั้งยังเป็นการเขียนโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านติดตามเนื้อหาภายในฉบับ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการเขียนบทบรรณาธิการในนิตยสาร

บรรณาธิการในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับให้ความสำคัญกับเรื่องข้อมูลในการเขียนมากที่สุด เห็นได้จากในการตอบคำถามประเด็นที่ว่าด้วยคุณลักษณะของบทบรรณาธิการที่ดีได้รับคำตอบว่า บรรณาธิการที่ดีจะต้องมีข้อมูลเชิงลึก รู้จริง มีการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และผู้รู้ เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด และยังมีความเห็นว่าบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ต่างๆ ไปยังขาดข้อมูลเชิงลึก แสดงว่าผู้เขียนไม่ทำข้อมูล สำหรับเรื่องคุณสมบัติของผู้เขียนบทบรรณาธิการที่ดีและลักษณะของผู้เขียนบทบรรณาธิการที่เป็นอยู่โดยทั่วไปก็เช่นเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นในเรื่องการมีความรู้กว้างขวาง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน มีความหนักแน่น ไม่ใช้อารมณ์ในการเขียน

มีข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ บรรณาธิการต่างมีความเห็นพ้องกันว่าบทบรรณาธิการเป็นข้อเขียนที่เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์โดยรวมเพื่อแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ในเรื่องต่างๆ เป็นผู้นำทางความคิดเห็น ซึ่งนำความคิดเห็นของประชาชนและสังคมว่าควรไปในทางใด ไม่ใช่ข่าวที่เสนอเพียงข้อเท็จจริงเท่านั้น ดังนั้น จึงไม่อาจเป็นกลางได้ เนื่องจากต้องมีการวินิจฉัยเพื่อแยกแยะผิดถูก ต้องเขียนฟันธงว่าควรกระทำหรือไม่กระทำอะไร อย่างไร รวมทั้งต้องมีการเขียนในเชิงติ ชม วิพากษ์วิจารณ์ ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์

เน้นย้ำว่า ทุกอย่างที่ยื่นไปต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล และเน้นประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก

สำหรับความเป็นกลางนี้หมายถึง การปราศจากความคิดเห็น การรายงานไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นไม่มีความคิดเห็นเป็นฝักฝ่าย ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สังคมคาดหวังว่าสื่อมวลชนควรจะเป็น (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537 : 28) แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างกันระหว่างความคาดหวังของสังคมกับการปฏิบัติงานจริงของสื่อมวลชน

ในเรื่องความสำคัญของบทบรรณาธิการนั้น บรรณาธิการเห็นว่ามีสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งต่อหนังสือพิมพ์และต่อผู้อ่าน ในแง่ของหนังสือพิมพ์ บทบรรณาธิการเปรียบเสมือนทางลัดคอยกำกับทิศทางของการเดินเรือ ซึ่งก็คือการแสดงออกถึงนโยบายหรือความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์โดยรวมต่อสถานการณ์ต่างๆ ในฐานะตัวแทนของสาธารณชน และในแง่ของผู้อ่าน บทบรรณาธิการมีความสำคัญต่อผู้อ่าน เพราะทำหน้าที่ในการให้แนวความคิดแก่ผู้อ่าน ตลอดจนชักจูง ดึงดูด สนองแนะในการแก้ปัญหาสำหรับผู้บริหารหรือผู้ที่มิอาจตัดสินใจในเรื่องต่างๆ องค์กรหนังสือพิมพ์โดยรวมก็ให้ความสำคัญกับข้อเขียนนี้ แม้ว่าบางแห่งไม่มีการประชุมเพื่อกำหนดเรื่อง แต่ก็ได้มอบหมายให้บรรณาธิการหรือบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นผู้เขียน และมีการนำเสนอบทบรรณาธิการอย่างต่อเนื่อง

ความคิดเห็นในประเด็นนี้แสดงว่าหนังสือพิมพ์ตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญยิ่งของบทบรรณาธิการในฐานะส่วนหนึ่งของการรายงานข่าว อธิบายเหตุการณ์ที่เป็นข่าวและสลับซับซ้อน ยากต่อการเข้าใจ ให้กระจ่างแจ้งขึ้น รวมถึงบทบาทในฐานะสถาบันทางสังคมที่ต้องแสดงจุดยืน แถลงนโยบายออกมาให้ผู้อ่านได้ทราบอย่างชัดเจนว่าหนังสือพิมพ์มีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัญหาดังกล่าว (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2537 : 217-218)

1
และประชาชน
ทั้ง 2 ฉบับ
บทบรรณาธิ
กักห่างจาก
ทราบว่าเป็น
อำนาจตัดสิน
รับความสนใ
หนังสือพิมพ์
กับหนังสือพิม

ข้อเสนอ
ข้อ
1. ใ
บรรณาธิการมี
เพื่อกำหนดเรื่อ
ซึ่งนับเป็นกระบ
มีความหมาย ใ
พิมพ์เป็นความ
ดังนั้นจึงควรมี
พิจารณาในที่ปร
2. จา
สำคัญกับการที่
สมบูรณ์ในการเขี
ความสำคัญกับก
ด้วยเพราะหากได้

บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ และประชาชาติธุรกิจกล่าวถึงการวิจัยผู้อ่านที่หนังสือพิมพ์ ทั้ง 2 ฉบับจัดทำขึ้นและพบว่า ผู้อ่านขาประจำนิยมอ่าน บทบรรณาธิการ นอกจากนั้น จากการตอบโต้หรือการ ทักท้วงจากบุคคลต่างๆ ต่อบทบรรณาธิการ ทำให้ได้ ทราบว่าบทบรรณาธิการได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้มี อำนาจตัดสินใจในสังคม แม้ว่าบทบรรณาธิการจะไม่ได้ ได้รับความสนใจจากผู้อ่านทั่วไปอย่างกว้างขวางนักก็ตาม หนังสือพิมพ์ทุกฉบับยังยืนยันว่าจะต้องคงข้อเขียนนี้ไว้คู่ กับหนังสือพิมพ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหนังสือพิมพ์

1. แม้หนังสือพิมพ์ที่ศึกษาจะเห็นว่าบท บรรณาธิการมีความสำคัญ แต่ส่วนมากยังไม่มีการประชุม เพื่อกำหนดเรื่องและแนวทางในการเขียนบทบรรณาธิการ ซึ่งนับเป็นกระบวนการที่สำคัญซึ่งจะทำให้บทบรรณาธิการ มีความหมาย ในฐานะข้อเขียนที่เป็นตัวแทนของหนังสือ พิมพ์เป็นความคิดเห็นร่วมกันของหลายฝ่ายอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงควรมีการนำเรื่องเกี่ยวกับบทบรรณาธิการมา พิจารณาในที่ประชุมกองบรรณาธิการด้วย
2. จากการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการที่ผู้เขียนต้องเสนอข้อมูล และเนื้อหาที่ สมบูรณ์ในการเขียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว แต่ควรให้ ความสำคัญกับการใช้ภาษาหรือลีลาในการเขียนเพิ่มเติม ด้วยเพราะหากได้ผู้เขียนที่มีทักษะด้านการเขียนถ่ายทอด

เรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องมีเอกภาพ และมีสำนวนลีลาชวน อ่าน จะทำให้บทบรรณาธิการได้รับความนิยมจากผู้อ่าน เพิ่มขึ้น

3. การเลือกเรื่องเพื่อนำมาเขียนบทบรรณา ธิการ เท่าที่เป็นอยู่ จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ให้น้ำหนักกับ เนื้อหาด้านการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจการเมือง มากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งที่ในความเป็นจริงยังมีเนื้อหาที่ เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญ แต่ หนังสือพิมพ์ให้น้ำหนักน้อย เช่น ด้านแรงงาน ด้าน การเกษตร ด้านการขนส่ง ด้านการก่อสร้าง ที่ดิน เป็นต้น จึงควรให้น้ำหนักเนื้อหาในกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรวิจัยความต้องการของผู้อ่านหนังสือ พิมพ์แต่ละชื่อฉบับ ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ เนื้อหา บทบรรณาธิการ เพื่อทราบว่าผู้อ่านต้องการบทบรรณา ธิการที่มีลักษณะอย่างไร
2. ควรวิจัยความต้องการของผู้อ่านหนังสือ พิมพ์โดยทั่วไปเพื่อทราบว่านิยมอ่านคอลัมน์ประเภทใด เนื้อหาอะไร หรือมีการใช้ภาษาในลักษณะใด แล้วนำมา ปรับเข้ากับการเขียนบทบรรณาธิการ
3. ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์รายวันที่น่าเสนอเนื้อหาหลากหลายกับ หนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาเฉพาะด้าน
4. ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์ปริมาณกับหนังสือพิมพ์คุณภาพ

บรรณานุกรม

- กิตติ ก้นภัย และคณะ. "สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรมและสังคม". กรุงเทพฯ : โครงการสื่อสันติภาพ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **ศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- ชเนตตี ทินนาม. "**วิวัฒนาการข้อเขียนบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ไทย**". วิทยานิพนธ์ ปริญญาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัย คณวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ชวรัตน์ เชิดชัย. **การบรรณาธิการหนังสือพิมพ์และนิตยสาร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- ดรณี หิรัญรักษ์. **การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ถาวร บุญวัฒน์. **หลักการหนังสือพิมพ์ คู่มือฉบับประสบการณ์**. กรุงเทพฯ : มติชน, 2538.
- เดกิง พันธุ์เดกิงอมร. **การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์**. นครศรีธรรมราช : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2536.
- **งานบรรณาธิการ พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม**. นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช, 2533.
- เพียงเพ็ญ ทูมมานนท์. "**บทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย : เนื้อหาและกระบวนการเขียน**". วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536
- มาลี บุญศิริพันธ์. **การเขียนบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน**. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- **หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ประกายพริก, 2537.
- มาลี บุญศิริพันธ์ และพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร. **หน่วยที่ 10 การจัดทำหนังสือพิมพ์** ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.
- สดศรี เผ่าอินจันทร์. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- สมบูรณ์ วรพงษ์. **บนเส้นทางหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : เพื่อนชีวิต, 2527.
- สิริทิพย์ ชันสุวรรณ. **งานหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ : ประกายพริก, 2539.
- สุรชาติพย์ โมรลาภ. "**ลีลาการเขียนเชิงวารสารศาสตร์ : ศึกษาจากการบรรณาธิการของบรรณาธิการ**". วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- เอกสารอื่น ๆ
- ประชัน วัลลิโก. "**การเขียนบทบรรณาธิการและบทวิจารณ์**". เอกสารประกอบการสอนวิชาการเขียนบทบรรณาธิการและบทวิจารณ์ (MC 224) ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อุดลำนาค, 2539

Barnhart, Claren L., & Barnhart, Robert L. **The World Book Dictionary Vol. 1** New York : Doubleday Co., 1977.

Charnley, Mitchell V. **Reporting**. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1975.

McQuail, D. & Windahl, S. **Communication Models for the Study of Mass Communication**, London : Longman, 1986.

Rystorm, Kenneth. **The Why Who & How of the Editorial Page**, New York : Random House, 1983.

Spencer, Lyle M. **Editorial Writing: Ethics, Policy, Practice**. Boston : Houghton Mifflin, 1924.

Waldrop, Gayle A. **Editor - Editorial Writer (3rd ed.)**. Iowa : W.M.C. Company Publishers, 1967.

White, William Allen. **For the Complete Editorial : Facts in Perspective**. N.J. : Prentice-Hall, Englewood Cliff, 1965.